

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี

Academic administration guidelines of Phrapariyattidhamma Schools on general education department under Kanchanaburi provincial office of Buddhism

Received 23 February 2022

Revised 6 March 2022

Accepted 25 March 2022

พระมหาสกล สิริมงคล (ชำไส),
ปรเมศร์ กลิ่นหอม, และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Phramaha Sakon Sirimangkaro (khumsai),
Poramet Klinhom, and Saroch Pauwongsakul
Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 43 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โรงเรียนควรกำหนดนโยบายเพื่อให้คณะครูจัดทำหลักสูตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความสนใจผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น โรงเรียนควรกำกับติดตามนิเทศการศึกษาเพื่อให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีคณะกรรมการกำกับและติดตามการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนควรกำหนดแนวปฏิบัติที่วัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลาง เน้นการวัดผลที่ตามธรรมชาติของวิชา และประเมินผลตามสภาพจริง

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

Abstract

This research aimed to study academic administration and guidelines for academic administration of Phrapariyattidhamma Schools on general education department under Kanchanaburi provincial office of Buddhism. Population was 43 subjects comprising the administrators and the teachers in Phrapariyattidhamma Schools on general education department under Kanchanaburi provincial office of Buddhism. The instrument was questionnaire and qualified interview form. The results as follows: 1) The academic administration of Phrapariyattidhamma Schools on general education department under Kanchanaburi provincial office of Buddhism, in overall and in all aspects there is a high level of practice. Ordered by mean is learning management, course management, the management of learning media and in terms of measuring and evaluating learning outcomes. 2) Guidelines for academic administration of Phrapariyattidhamma Schools on general education department under Kanchanaburi provincial office of Buddhism are as follows: Schools should establish Policy for teachers to develop curriculum. consistent with the core curriculum and the local learning framework Arrangement of content and learner development activities in accordance with learners' interests and the context of educational institutions and local. Schools should monitor Educational supervision to enable teachers to formulate a learning management plan that is consistent with the educational curriculum with an emphasis on learners. Encourage teachers to organize learning by integrating various knowledge areas. Schools should formulate policies to develop learning resources in schools. Encourage teachers to use learning resources outside the school in organizing the learning process. by covering local wisdom There should be a committee to monitor and monitor the use of media and technology for education on a regular basis. And Schools should establish school assessment and evaluation guidelines that are consistent with the Core Curriculum Evaluation Guidelines. Develop measuring and evaluation tools with an emphasis on measuring the diverse nature of the subject. and evaluated according to actual conditions.

Keywords: Academic administration, Phrapariyatthidhamma schools

บทนำ

การบริหารวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้งานวิชาการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องรู้จักการจัดการงานวิชาการโดยมีการจัดสายบริหารและวางแผนเสนออย่างมีระบบ

และแน่นอน โดยมีนโยบายมีการนิเทศปฏิบัติรายงาน ติดตามและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญต่อการดำเนินนโยบายทางการศึกษา หากผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ดำเนินงานทางการศึกษาย่อมประสบความสำเร็จ และมีคุณภาพตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบว่า การบริหารวิชาการโดยเฉพาะปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญ จึงจำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถ คุณธรรม คุณลักษณะที่ดี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพื่อจะทำให้การบริหารนั้นมีประสิทธิภาพ และคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ (ประคอง รัชมีแก้ว, 2551)

การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 เป็นทางเลือกทางการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา เมื่อสอบได้แล้วก็ยังคงได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุสามเณรจึงนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังต่างจังหวัด อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาธรรม และบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากไป ทางด้าน พระสงฆ์ แวงคำ (2544) อธิบายว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์และมีปัญหาหลายประการ เช่น ผู้บริหารในโรงเรียนต่าง ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนไม่เพียงพอและขาดความรู้ความชำนาญในการสอน การผลิตสื่อ การพัฒนาหลักสูตร และการวัดผลประเมินผลการบริหารวิชาการ เพราะว่าการบริหารวิชาการเป็นการสร้างพื้นฐานความรู้ให้กับผู้เรียน จึงต้องให้ความสนใจงานด้านวิชาการเป็นพิเศษ เริ่มตั้งแต่ศึกษาผลการปฏิบัติงาน ปัญหาต่าง ๆ และแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ แต่จากการประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพบว่า คุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกันทั้งในด้านพื้นฐานของบทเรียน คุณภาพของปัจจัยและกระบวนการภายในโรงเรียนประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพแวดล้อม ตลอดจนหลักสูตรทำให้แต่ละโรงเรียนจัดกระบวนการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เอง โดยกลุ่มโรงเรียนทำให้คุณภาพการศึกษายังแตกต่างกันออกไปในแต่ละโรงเรียน นอกจากนี้ ยังพบปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยด้านผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา

จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ในวงกว้าง ทั้งเรื่องของความไม่ชัดเจนในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางพัฒนาและขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและหาแนวทางการบริหารวิชาการ เพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยเฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี ต้องเน้นการบริหารวิชาการให้ทันต่อโลกต่อสถานการณ์ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้งเพื่อพระภิกษุสามเณรจะได้มีความรู้ความสามารถทั้งทางโลก และทางธรรมสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาตราบนานเท่านานต่อไปในปัจจุบันและอนาคตกาลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และงานด้านอื่น ๆ ของการบริหารงานวิชาการ
2. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอื่นๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางในการบริหารงานวิชาการ ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งหมด 3 แห่ง เป็นพระจำนวน 9 รูป เป็นฆราวาส จำนวน 34 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 43 รูป/คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 แบบ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้อำนวยการวัดสิริกาญจนาราม โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดไชยชุมพลชนะสงคราม และผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดทุ่งมะสัง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 43 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และผู้วิจัยจัดการประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่า ร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง การวิเคราะห์ผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ โดยการนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นภาพรวม รายด้าน และรายข้อ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง และวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบการเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ นำเสนอในรูปแบบตารางสรุปผล ดังนี้

ตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการบริหารหลักสูตร	3.93	0.71	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.98	0.84	มาก
3. ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้อ	3.92	0.75	มาก
4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อ	3.88	0.72	มาก
รวมเฉลี่ย	3.93	0.72	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนมีการวางแผนงานบริหาร กำกับดูแล นิเทศ และติดตาม การใช้หลักสูตร รองลงมาคือ โรงเรียนมีการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินศักยภาพสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก จากมากไปน้อย คือ โรงเรียน มีการจัดประชุมวางแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และโรงเรียนมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูผู้สอนออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย

1.3 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้อ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดสื่อการเรียนรู้อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการแก้ไข ปรับปรุง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามลักษณะของปัญหาที่ค้นพบในการตรวจสอบ

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลอย่างครบถ้วน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อตามแผนปฏิบัติการอย่างครบถ้วน และโรงเรียนมีการวางแผน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลเน้นการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนควรกำหนดแนวทางเพื่อให้คณะครูจัดทำหลักสูตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความสนใจผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร ใช้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีการศึกษา มีการจัดอบรมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนควรกำกับติดตาม นิเทศการศึกษาเพื่อให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีคณะกรรมการกำกับและติดตามการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจและสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โรงเรียนควรมีการจัดทำระเบียบการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย กำหนดแนวปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลาง พัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลโดยเน้นการวัดผลที่หลากหลายตามธรรมชาติของวิชา และประเมินผลตามสภาพจริง ควรมีการกำกับติดตามการจัดทำเอกสารในชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ และให้ครูจัดทำเอกสารในชั้นเรียนให้เป็นปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีผู้บริหารเป็นพระสงฆ์ การบริหารงานวิชาการได้รับความเอาใจใส่และให้ความสำคัญ

จากคณะผู้บริหาร มีการทำงานร่วมกับคณะครูที่เป็นฆราวาส ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ มีการวางแผนงานบริหาร กำกับดูแล นิเทศ และติดตามการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทิดศักดิ์ จันทิมา (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอรุณชัย ญาณธโร (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ คำหาญ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการวางแผนงานด้านการบริหารหลักสูตร มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินศักยภาพสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ออกแบบการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา วรณศรี (2557, หน้า 30-31) ที่ได้อธิบายว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนการจัดการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาโดยมีความสำคัญต่อผู้เรียน ครู สถานศึกษาและผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พูลศิริ สุริยาสัก (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตชด. เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาอรุณชัย ญาณธโร (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีการจัดร่วมระดมความคิดเห็น การออกแบบวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งคณะครูมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร่วมกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ไว้ในทุกวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะและค่านิยมตามที่เป้าหมายของสถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญญา ตปนิยทรัพย์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรอสแมน (Grossman, 2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนา งานวิชาการของโรงเรียนให้มีแนวทางการดำเนินงานที่ดี ต้องดำเนินการโดยการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ การปรับปรุงวิธีการสอนของครู สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล

1.3 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียน ให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนรู้ในการเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนเข้าถึงทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ (2561) ได้อธิบายถึงสื่อการเรียนรู้ ว่าเป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เข้าถึงทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรวงศศึกษาธิการ (2552) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า การใช้สื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ครูผู้สอนผลิตสื่อใช้เอง ด้านการใช้สื่อพบว่า ผู้สอน ส่วนใหญ่ใช้สื่อในการ จัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทิดศักดิ์ จันทิมา (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการ บริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยใช้เครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการจัด สื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับมาก

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะ โรงเรียนมีการดำเนินการการตรวจสอบการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง แนวดำเนินการวัดและ ประเมินผลของสถานศึกษา เป็นไปตามกรอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร มาตรฐานการศึกษาตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล อย่างครบถ้วน การพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลเน้นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ทำ ให้ผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาอรุณชัย ญาณธโร (2563) ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดทำทะเบียนและวัดผลประเมินผล ผู้บริหารและครูมีความ คิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญญา ตปนิยทรัพย์ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ คำหาญ (2564) การศึกษาสภาพการบริหารและแนวทางการ พัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรกำหนดแนวทางหรือนโยบายเพื่อให้คณะครูจัดทำหลักสูตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนควรกำกับติดตาม นิเทศการศึกษาเพื่อให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีคณะกรรมการกำกับและติดตามการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดทำระเบียบ การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาวิเศษ เสาะพบดี พระครูสมุห์ธนโชติ เขื่อนเพชร เรื่อง วิทย์ นนทภา และเกรียงไกร เจริญผล (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ พัฒนาหลักสูตรและตอบสนองนโยบายการศึกษาแห่งชาติ และมีลักษณะเฉพาะเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพราะต้องเรียนวิชาสามัญควบคู่กับแผนกธรรม ควบคู่กับทักษะชีวิตแบบพุทธวิธีของพระพุทธเจ้า โดยเน้นครูที่ดีมีอาชีพ ตรงเอกการสอนในวิชานั้น ๆ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชิโรบล วรรณธนะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัย เสริมสร้างจัดบรรยากาศในโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน พัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปุญญา เหมะสมาน (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรออกแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพและความเป็นจริงและจากแฟ้มสะสมผลงานเพื่อวัดความรู้ทักษะและเจตคติทั้งด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 โรงเรียนควรกำหนดแนวทางเพื่อให้คณะครูจัดทำหลักสูตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความสนใจผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 โรงเรียนควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และส่งเสริมให้ครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 โรงเรียนควรมีการจัดทำระเบียบการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย กำหนดแนวปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลาง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอื่น ๆ

2.2 ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาพิษณุโลก*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.

ชีโรบล วรณธนะ. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬารัตนราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เทิดศักดิ์ จันทิมา. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *พินเนศวร์สาร*, 13(1), 117-131.

ประคอง รัศมีแก้ว. (2551). *คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญญา ศิมาสมาน. (2562). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย*. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(2), 36-49.

พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์. (2561). *การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.

- พระมหาวิเศษ เสาะพบดี พระครูสมุห์ธนโชติ เขื่อนเพชร เรื่องวิทย์ นนทภา และเกรียงไกร เจริญผล. (2562). แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 34(3), 10-17.
- พระมหาอรุณชัย ญาณธโร. (2563). การบริหารงานวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม*, 7(1), 169-179.
- พระสาย แวงดำ. (2544). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 9. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- พูลศิริ สุริยาสัก. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตชด.เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- เพ็ญญา ตปนิยทรัพย์. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(2), 77-90.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (2553-2562)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อภิชาติ คำหาญ (2564) การศึกษาสภาพการบริหารและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(3), 648-659.
- Grossman, P. (2009). Teaching practice: s cross-professional perspective. *Teachers college record*, 111(9), 2055-2100.